

SYSTÉMOVÁ ENZYMOTERAPIE

Seriál v rámci cyklu České televize „O zdraví“

/ 2. část

Velká soutěž „Klíč ke zdraví“

Hlavní výhra: zájezd pro dvě osoby na Floridu

Soutěžní otázky:

1. Od jakých potíží pomohly enzymy herci Ladislavu Potměšilovi?

- a) od zánětu středouší
- b) od nedoslýchavosti

2. Co pomohla vyléčit enzymoterapie u dětí?

- a) žaludeční potíže
- b) záněty horních cest dýchacích

3. Od jakých potíží pomohly enzymy Tomáši Traplovi?

- a) od otoku hlasivek
- b) od zánětu v krku

4. Proč naordinoval gynekolog MUDr. Jarkovský pacientkám enzymy?

- a) kvůli opakovaným zánětům
- b) kvůli ochablosti děložního svalstva

5. Enzymová léčba se po operaci prsu používá:

- a) proti bolesti ramenního kloubu
- b) proti lymfatickým otokům

6. U jakých cévních onemocnění se doporučují enzymy?

- a) při zánětech žil
- b) u nadměrného krvácení

7. Enzymy se ve stomatologii používají:

- a) k léčbě zubního kazu
- b) k léčbě pooperačních otoků a zánětů

8. Wobenzym byl pacientkám s revmatoidní artritidou podáván:

- a) jako součást komplexní léčby, umožňující snižovat dávky jiných léků
- b) jako jediný lék

9. Enzymoterapie se v onkologii využívá:

- a) namísto chemoterapie
- b) jako podpůrná léčba, snižující vedlejší účinky chemoterapie a ozařování

10. Špičkoví sportovci užívají enzymy:

- a) k prevenci úrazů a posílení imunity
- b) jen při zraněních

+ 100 věcných cen

Odpovědi
zasílejte jednotlivě po uvedení
každého dílu seriálu anebo
všech 10 najednou na adresu:

„O zdraví - soutěž“
Česká televize Ostrava
Dvořákova 18, 729 20 Ostrava
nebo na e-mail: zdravi@czech-tv.cz

Do závěrečného vylosování bude zařazen každý, kdo odpoví správně na alespoň 7 z celkového počtu 10 otázek. Ke správnému zodpovězení je zapotřebí od 2.10. sledovat následujících 10 pořadů České televize „O zdraví“ anebo si přečíst přílohu tří posledních letošních čísel časopisu Zdravá rodina (11.10., 8.11. a 6.12.).

PREMIÉRA:	Sobota	ČT 2	13.10 hod.
REPRÍZY:	Neděle	ČT 1	04.40 hod.
	Pondělí	ČT 2	01.55 hod.
	Úterý	ČT 1	11.30 hod.

(Česká televize si vyhrazuje právo případného posunu vysílacích časů. Jejich přesné určení bude zveřejněno vždy v programu televizních pořadů na příští týden v denním tisku.)

Upozornění: Vzhledem k programovým změnám České televize v sobotu 20.11. 1999 bude pořad „O zdraví“ včetně příslušného dílu seriálu o enzymoterapii výjimečně odvysílán v neděli 21.11. na ČT 2 v 09,50 hod. dopoledne. Reprízy tohoto dílu pak budou v pondělí 22.11. na ČT 2 v 02,10 hod. a ve čtvrtek 25.11. na ČT 1 v 11,45 hod. Všechny ostatní díly budou odvysílány ve výše uvedených obvyklých časech.

V. díl

LYMFEDÉM

PO OPERACI PRSU

Lymfedém je otok, který nejčastěji vzniká na horní končetině narušením průtoku mízy po operaci nádoru prsu. Nejtěžším formám onemocnění se říká „sloní nemoc“, kdy ruka oteče do takových rozměrů, že s ní téměř nelze hýbat. Jedním z neúčinnějších prostředků proti vzniku otoku a k jeho léčbě je WOBENZYM.

Proč jste začala brát Wobenzym?

„Měla jsem obavy ze sloní ruky. Setkala jsem se s pacientkou, která měla takový otok, že se nemohla do ničeho obléct. A sloní ruka, to je taková hrozba většiny z nás, které jsme prodělaly operaci prsu.“

A jak se cítíte teď?

„Otok mi změknl a v tom cítím úlevu.“

členky klubu ŽAP (Ženy po ablaci prsu)

Dana Čermáková

Miluše Dufková

„Já jsem začala s enzymy poté, kdy jsem po osmi letech od operace najednou zjistila, že mi vzniká otok. Brala jsem je v plné výši, to znamená 20 tablet denně. Teď už mám dávku sniženou na 10 tablet denně. Otok už není pevný, je pohyblivý. Nemůžu chodit na lymfodrenáže, protože mám citlivou uzlinu v podpaždí, tak jsou enzymy jediná možnost, jak tento otok udržet anebo dokonce zlikvidovat.“

Danuška Hybšová, předsedkyně klubu ŽAP, Praha

„Já jsem po ablaci prsu už 10 let, chemoterapii jsem neměla, byla jsem jen ozařována. Enzymy беру preven-

tivně, protože se mě zatím otok, zaplať pánbůh, netýká.“

Ženy po operaci prsu u nás mají možnost se scházet v různých spolcích a sdruženích. Nač zaměřujete svou činnost?

„V tom našem klubu ŽAP už máme k dnešnímu dni 204 členky. Wobenzym z nich bere zhruba tak 25, možná, že jsou i další, o kterých nevím. Máme docela bohatý program. Na rekondičních pobytech mimo jiné provádíme i cvičení jako prevenci proti otokům. Pořádáme výšlapy do okolí Prahy, pravidelně chodíme plavat a cvičit do bazénu a jezdíme i na zahraniční zájezdy. Máme knihovnu s tematikou rakoviny prsu a dnes už také 3 přístroje Pneuven, které jsou součástí léčby otoků. Zdarma je půjčujeme našim členkám.“

Vyměňujete si navzájem své zkušenosti z léčby?

„Samozřejmě. Hlavně na těch rekondičích, protože tam je na to prostor i čas, ale koneckonců i na členských schůzkách. Zveme na ně lékaře z různých oborů, ale především odborníky na rakovinu a otoky, a tam s nimi rozebíráme své zkušenosti. Ukazuje se, že některé ženy ani nevědí, že by ten otok mohly léčit, protože bohužel jsou dnes ještě lékaři, kteří považují otok jen za kosmetickou vadu.“

Jsou u vás členky, které se díky enzymům uvedených potíží zbavily?

„To můžu potvrdit. U nás jsou členky, které se po užívání enzymů skutečně otoků zbavily, i když jim předem bylo řečeno, že se s tím nedá nic dělat.“

MUDr. Martin Wald, I. chirurgická klinika FN v Motole

Pane doktore, proč lymfedém vlastně vzniká?

„Jestliže hovoříme o léčbě nádoru prsu, pak lymfedém vzniká v důsledku chirurgického odstranění lymfatických uzlin a následného ozáření podpažní jamky. Zhruba ve 30 až 40 procentech případů se skutečně vyvine klinicky jasný lymfedém.“

Jaký je nejlepší způsob léčby?

„Nejlepší způsob je jako u všech chorob komplexní

léčba. V našem případě to znamená kombinace enzymové léčby s léčbou fyzikální, do které patří především manuální lymfodrenáž, ale také určitá forma rehabilitace ramenního kloubu, podpaždí i celé horní končetiny.“

Jaké jsou Vaše osobní zkušenosti z léčby enzymy?

„Mé osobní zkušenosti pramení především z léčby, nikoliv z vyslovené prevence. V naší zemi je léčba enzymy ekonomicky náročná a v rámci prevence tuto léčbu pojišťovny nehradí, zatímco v rámci léčby ano. Enzymové přípravky je třeba nasadit co nejdříve, proto je třeba pokaždé pacientku pečlivě vyšetřit i vzhledem k možnému rozvoji lymfedému. Víme, že existují takzvané latentní, skryté formy lymfedému, které se projevují jenom tím, že pacientka si stěžuje na bolesti, tíhu v ruce, někdy na prchavé otoky. Tam už je třeba samozřejmě zareagovat. 10 až 15 procent lymfedému vznikne teprve několik let po operaci.“

Jedna z pacientek, se kterými jsme hovořili, říká, že bere Wobenzym už 4 měsíce, otok jí sice změknul, ale výrazně se nezmenšil.

„Potřebná délka léčby je závislá na tom, jak dlouho otok trvá. Jestliže takový lymfedém trvá například 8 let, pak není možno očekávat dramatický efekt po několika týdnech. Tam je třeba počítat na měsíce. A když pacientka udává po čtyřměsíční léčbě enzymy, že došlo k změknutí otoku, pak si myslím, že to je velmi dobrý výsledek. 8 let trvajícím lymfedém je už totiž fixován, ve tkáni proběhly změny do určité míry nevratné, takže je třeba v léčbě dál pokračovat.“

Co je účinnější: užívat enzymy preventivně, ještě dříve než otok vznikl, anebo stačí, až když se objevil?

„Odpověď je jednoznačná. Všechny výsledky studií

ukazují - a my sami jsme na našem pracovišti takovou klinickou studii provedli -, že riziko vzniku lymfedému klesne pětinašobně, podávají-li se enzymové přípravky ihned po operaci. Navíc ještě dochází k dalšímu efektu, který enzymy mají, a to je snížení komplikací při hojení rány. Ta rána je velká, bolestivá, může dojít k nejrůznějším komplikacím, čili i zde se výhodně projevuje léčebný účinek enzymů.“

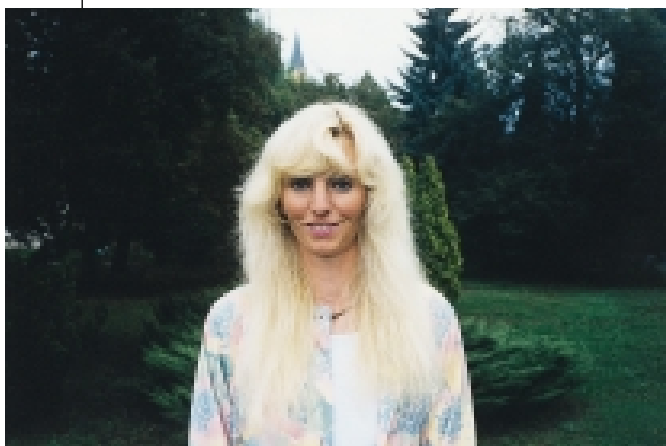
VI. díl

KŘEČOVÉ ŽÍLY

Délka cévních cest v lidském těle se měří na kilometry. K tomu, aby měl člověk zdravé cévy, je zapotřebí, aby o ně správně pečoval. Onemocnění žil a tepen bohužel v civilizovaném světě stále přibývá.

tak za 14 dní jsem cítila celkovou úlevu. Nejenom na křečových žilách, že už mě nebolely, ale i celkově jsem se cítila lépe.“

Mohla byste popsat průběh, jak se Vám ulevilo?

Dana Hegarová, Praha

„Mé potíže s křečovými žilami začaly po porodu. Nejdříve opticky, potom při delším stání přišly i bolesti. Zkoušela jsem to ze začátku zlepšit stahováním punčochami a mazáním heparoidem, potom jsem zašla za paní doktorkou a řekla jsem jí, že vlastně nic nepomáhá. A má ošetřující lékařka mi doporučila jít na chirurgii.“

Došlo tedy nakonec k operaci?

„Chirurgický zákrok jsem zatím naštěstí nemusela podstoupit. Vyzkoušela jsem Wobenzym, který mi doporučil známý. Jsem velice spokojena, po měsíci přestaly bolesti a došlo i k celkovému optickému zlepšení.“

Marie Hlaváčová, Brno

Jaké jste měla potíže?

„Měla jsem třikrát po sobě zánět křečových žil. Vždy jsem se léčila 3 měsíce a za dalších čtvrt roku to přišlo znovu. Až když jsem měla třetí zánět, pan doktor mi naordinoval Wobenzym. Řekl, že je to nějaký nový lék, že by to mělo zabrat, že je širokospektrový.“

Jak začal tento lék působit?

„Během prvního týdne se to nijak neprojevovalo, až

„Po těch prvních dvou zánětech jsem měla na žilách takové zatvrdliny. Když jsem je chtěla masírovat, pan doktor mi řekl, že se to nesmí. Ale po delším užívání Wobenzymu ty uzlinky zmizely a na noze po nich zůstaly tmavé skvrny, které bývají po bércových vředech. A po čase i ty zmizely. Pokožka se postupně uklidňovala, až se dostala do původní barvy. Až teprve po těchto léčích se mi zdá, že jsem v pohodě.“

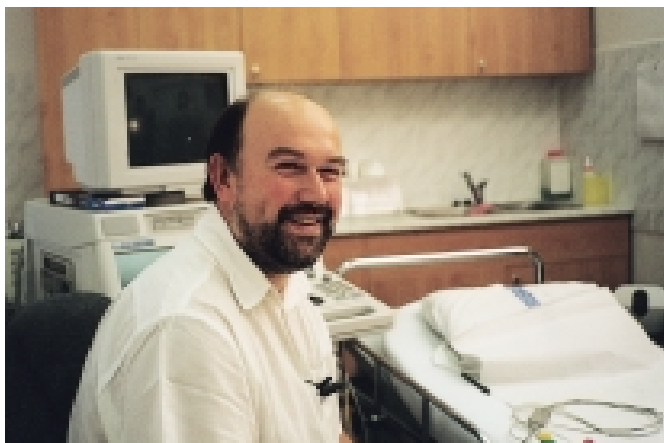
**MUDr. Jaroslav Julínek,
fakultní nemocnice U sv. Anny, Brno**

Pane doktore, čím vlastně tato pacientka onemocněla?

„Jednalo se o pacientku, u které se opakovaně objevila zánětlivá reakce na povrchovém žilním kmeni. Zprvu jsme jí podávali běžnou klasickou terapii, tak, jak bývá zvykem, a když jsme viděli, že to nevede k úplnému uspokojivému efektu, rozhodli jsme se jí nabídnout nový způsob - enzymoterapii.“

Může takové záněty dostat každá žena s křečovými žilami?

„Obecně povrchový zánět žil není omezen jenom na ženy, které už mají křečové žíly. Může jím onemocnět

žena nebo i muž, kteří nemají žilní změny.“

Jak častá jsou u nás onemocnění cév?

„Statistiky v České republice udávají asi 10 až 20 procent populace s různými formami žilního postižení, které by se již měly léčit.“

Jaké jsou Vaše zkušenosti s užíváním enzymových léků?

„Naše zkušenosti při podávání enzymové terapie u pacientů s postižením povrchového žilního systému můžeme označit jako příznivé. Ať už je to v oblasti protibolestivého efektu, nebo při urychlení vstřebávání otoků. Dále je třeba vyzdvihnout kladné ovlivnění srážení krve, protože zánět žil se projevuje také nadbytečným srážením krve. A enzymy zlepšují odbourávání této sráženy. V tom vidím další klad těchto preparátů.“

Pacientka hovořila o tom, že užívání enzymů jí nepomohlo jen u zánětu žil, ale že se jí ulevilo celkově. Čím si to vysvětlujete?

„Je to samozřejmě nejen lokálním působením na postižené místo, ale také působením celkovým. My musíme organismus vidět v celém komplexu. To není jen otázka křečových žil, ale i imunitního systému, metabolismu, srážení krve a podobně.“

Když k Vám přijde pacient s podobným onemocněním, co byste mu řekl?

„Nejprve ho musím důkladně vyšetřit. Následovalo by poučení, co dělat, čeho se vyvarovat, že nohy musí bandážovat a že by měl užívat venotonika. A samozřejmě enzymovou terapii bych doporučil také, protože si myslím, že v oblasti zánětu patří do komplexu léčení.“

**MUDr. Vladimíra Šteníčková,
fakultní nemocnice U sv. Anny, Brno**

Paní doktorko, jaké jsou Vaše zkušenosti s enzymovými preparáty?

„Naše zkušenosti při používání enzymů u cévních onemocnění jsou dobré. Enzymy působí nejen na úrovni cévního systému, ale komplexně. To znamená, že odstraňují zánětlivé složky v celém těle, mimo jiné i v cévním systému. K nám se dostávají postižení s povr-

chovým zánětem žil. Hluboké záněty žil mají jinou doménu léčby.“

Jaké místo přisuzujete enzymům v celkové léčbě?

„Pacienta bychom především měli léčit tak, aby nebyl ohrožen. Rozhodně ale jako přídatná terapie jsou enzymy velice vhodné, protože jsou založeny na přirozeném základě, na tom, jak pracuje samotný organismus.“

VII. díl

OTOKY ZUBŮ A DÁSNÍ

Kdo by si nepřál, aby, když už se musí podrobit nepříjemnému zákroku u zubaře, měl i po odeznění u-

mrtvení co nejmenší bolesti a aby mu co nejdříve splaskl otok? S enzymovými preparáty to je možné.

Milan Březina, Praha

„Hodně dlouho mě bolela osmička, asi půl roku, občas se tam dělaly malé záněty. Tak jsem šel k zubaři a ten řekl, že zub musí ven. Takže mě pan profesor Németh odoperoval, operace byla, řekl bych, docela nepříjemná. Nicméně hned jak mi to po operaci nateklo, pan profesor mi dal enzymy a asi do 12 hodin po jejich užívání mi otok splaskl. A do týdne už jsem ránu skoro necítil.“

Ludmila Ployerová, Praha

„Já jsem vlivem zánětu přišla o 3 zuby za sebou a hrozilo nebezpečí, že dostanu vyndávací protézu, která by se mi samozřejmě nelíbila. Když mně moje ošetřující paní doktorka nabídla možnost implantátu, tak jsem byla moc ráda.“

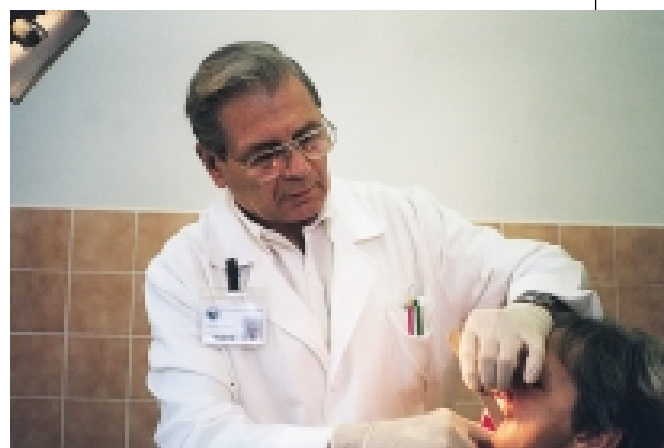
Jak rychle to proběhlo?

„Velmi rychle a musím říct, že jsem se bála víc, než bylo potřeba. Proběhlo první vyšetření, pan profesor mně doporučil způsob implantátu a během týdne to bylo vyřízené.“

Co bolesti, otoky, jak jste to snášela?

„Operace probíhala při místním umrtvení, takže když samotná rána přišla k sobě, v první řadě otekla tvář. Nebylo to bolestivé, samotnou mě překvapilo, jak té bolesti bylo málo. Ovšem ten otok byl velmi nepří-

jemný, protože tvář byla velká, pokožka byla napnutá, prostě bylo to velmi nepříjemné. Z léků jsem dostala antibiotika, která podle mého názoru zabránila jakémukoliv zánětu, a jako podpůrný lék Phlogenzym, který mi pan profesor Németh doporučil brát dvakrát denně 3 tablety ráno a večer. Já jsem pak podle letáku, kde bylo doporučeno vzít si eventuálně při problémech nebo neustupujícím otoku další 3 tablety v poledne, to udělala a otok velmi rychle ustoupil. Celý zákrok nebyl rozhodně nic tak nepříjemného, abych ho v případě potřeby neabsolvovala ještě jednou.“

Prof. MUDr. Tibor Németh, DrSc., I. stomatologická klinika VFN, Praha

Pane profesore, jaké jsou Vaše zkušenosti s enzymoterapií a nač ji hlavně používáte?

„Enzymoterapii jsme začali používat asi tak před rokem a půl, a to jednak na I. stomatologické klinice v Praze, jednak ve Výzkumném ústavu stomatologickém v Praze. Zatím máme zkušenosti s asi 200 pacienty. Našimi hlavními indikačními oblastmi jsou chirurgické extrakce retinovaných zubů, to znamená zubů, které jsou zadrženy v kosti - dejme tomu osmičky, známé zuby moudrosti - a dále implantologie a dentoalvórní chirurgie.“

Mohl byste přiblížit problém pacientky, která u Vás dostala implantát?

„Ta pacientka přišla o zadní stoličky v levé dolní čelisti, a protože se rozhodla, že nechce mít snímávací náhradu, přišla se zeptat, zda jí můžeme udělat implantáty. Po klinickém vyšetření jsme dospěli k tomu, že můžeme, ovšem u ní šlo o implantát zvláštní, protože dolní čelist měla tenkou. Rozhodli jsme proto aplikovat dvoufázový čepelkový implantát, který je z titanu, bude se tam asi půl roku vhojovat a pak provedeme u pacientky náhradu, která nebude snímávací. Bude to pevný můstek.“

To je dost velký zásah, který může znamenat otok, záněty a podobné problémy. Jak postupujete, aby k tomu nedošlo?

„Snažíme se bojovat proti komplikacím několika způsoby. Pokud zavádíme implantátů více nebo zvlášť formované, aplikujeme antibiotika, která pronikají do kostí, a dáváme i enzymové preparáty. Ty nám napomáhají snižovat velikost otoku, operační rány se lépe hojí, antibiotika pronikají lépe do kosti a pacienti mají lepší komfort.“

Mohl byste srovnat, jak vypadají problémy, o kterých hovoříme, bez použití enzymoterapie a s ní?

„Samozřejmě toto srovnání jsme dělali. Zjistili jsme, že u pacientů s enzymoterapií se výrazně zlepšil kom-

fort po operaci, operační rány se hojily velmi dobře a u chirurgických extrakcí, které bývají spojeny s komplikacemi jako vznik alveolity - což je zánět zubního lůžka -, těch komplikací máme daleko méně. U implantátů se navíc často stává, že je tělo prostě nepřijme. Z 42 případů léčených enzymy jsme zatím ztratili pouze jeden implantát, a to jsme dodatečně zjistili, že šlo o pacienta s lehkou cukrovkou, kterou nám zatajil, i když jsme se ho na to ptali. Z klinických zkušeností tedy enzymové preparáty napomáhají reparačním pochodem a vhojování vlastního implantátu.“

VIII. díl

REVMATOIDNÍ ARTRITIDA

Revmatoidní artritida (nazývaná též progresivní polyartritida) je těžkou formou revmatického onemocnění. Pod pojmem revmatismus jsou zahrnuty různé choroby pohybového aparátu, které se projevují bolestí a zánětem. Patří sem také revmatismus měkkých tkání, aktivovaná artróza a Bechtěrevova nemoc. A všude tam, kde je zánět, pomáhají enzymové léky.

Soňa Válková, Praha

„U mě to začalo asi před 21 lety, respektive ještě dřív strašlivou únavou. Potom mě začal bolet pravý palec u

ruky a rok trvalo, než se přišlo na to, co mně je. Dostávala jsem asi 350 injekcí zlata a různé léky, někdy mně už bylo dobře, a potom najednou z ničeho nic do rána jsem se nemohla hnout. 20 let jsem si protřpěla svoje. Ruce se mi zkřivily, nohy se mi zkřivily, několik let jsem se nemohla obout, několik let jsem s koleny nemohla ani vydržet v posteli. Potom mi můj syn, který je v Německu, přivezl Wobenzym. Říkal, maminko, doslechl jsem se, že to pomáhá, zkus to. Začala jsem je brát před více než dvěma lety a cítím se jak mladice, ale podotýkám, že přitom beru všechny prášky, které mi paní doktorka na mou chorobu předepsala.“

Zdeňka Lejsková, Borovany

„Před 6 lety jsem prodělala hnisavou angínu, a protože jsem ji moc nevyležela, tak mi potom začaly natékat ruce. Začalo to u malých kloubů na rukou, v zápěstí, a nemohla jsem natáhnout prsty u rukou. Asi za 5 měsíců se zjistilo, že je to revmatoidní artritida. Řekli mi, že je to nevléčitelná nemoc, zánětlivý proces v těle, a jde jenom o to tlumit bolesti. Pak mě začaly bolet i loketní a ramenní klouby a kolena. Takže jsem měla problémy s chozením, vstáváním ze židle a ráno jsem se nemohla učešat, protože hlavně ráno je člověk ztuhlý.“

Jak jste se léčila?

„Ze začátku mi dávali jenom léky proti bolesti. Potom mi už nezabíraly a měla jsem stále větší problémy, tak zkusili léčbu solemi zlata. Někomu to zabírá, ale já jsem měla problémy s váhou, zhubla jsem asi o 10 kilo a začaly mi vypadávat vlasy, takže se tato léčba musela vysadit. A přešla jsem zase na jiné léky. Takhle jsem vyzkoušela i léčitele, bylinky, ale nic dlouhodobě nepomáhalo.“

Jak se Vám nakonec osvědčil Wobenzym?

„Začala jsem ho brát ráno a večer po třech dražích nalačno a když jsem spotřebovala asi jednu krabičku o 200 tabletkách, tak se mi už udělalo dobře. Utíkala jsem proto k paní doktorce, aby mi ubrala ostatní léky. Toto je přírodní léčba a teď postupně můžu snižovat ty brufény a další chemické léky, které ničí žaludek. Teď jich můžu brát tak asi o třetinu méně.“

Máte malého syna. Porodila jste ho už během své choroby?

„Jedno dítě jsem měla už před nemocí a druhé mi lékaři nedoporučovali. Ale já jsem těhotenství přesto podstoupila a dopadlo to, zaplať pánbůh, všechno dobře. Syn je zdravý a já jsem také relativně zdravá.“

MUDr. Věra Vlasáková, nemocnice České Budějovice

Paní doktorko, jak byste charakterizovala revmatoidní artritidu?

„Je to onemocnění chronické, zánětlivé, postihující především klouby, i když může mít i příznaky na jiných orgánech. Bohužel neznáme vyvolávající příčinu, neumíme ho také nikdy vyléčit, ale umíme nemocné-

ho člověka léčit tak, abychom mu zmírnili problémy, aby byl třeba schopný sebeobsluhy anebo dokonce mohl chodit do zaměstnání.“

Jak toto onemocnění léčíte?

„Léčba revmatoidní artritidy není léčba jedním lékem. To je mozaika. Tam vkládáme dohromady různé léky s různými účinky, které nám dohromady mají dát dobrý konečný efekt. U řady nemocných musíme léků vyzkoušet více, než přijdeme na ten pravý, a v mnohém případě také musíme léky dohromady kombinovat.“

Vy jste se podílela na studii, ve které byly nemocným podávány enzymové preparáty.

„Byla to studie u více než 130 nemocných s jasnou diagnózou revmatoidní artritidy. Podávali jsme jim enzymy k léčbě, kterou už měli zavedenou, a srovnávali jsme je se skupinou nemocných léčených sulfasalazinem. Výsledky byly pro nás trochu překvapivé, protože se zjistilo, že nemocní, kteří užívali enzymy, měli stejně dobrý efekt jako nemocní se sulfasalazinem. A to je lék, který je určen pro základní léčbu revmatoidní artritidy.“

Čím si vysvětlujete tento účinek enzymů?

„Enzymy, které se vstřebají do zažívacího traktu, se dostanou krevním proudem na místa zánětu. Tam rozpuštějí drobné krevní sraženiny, zmenšují propustnost pro tekutinu, čímž se zmenšuje otok, a působí také protibolestivě. Jinak řečeno, enzymy působí normalizačně, normalizují pochody v těle.“

(pokračování příště)

Pokud se chcete s léky uvedenými v této příloze seznámit blíže, věnujte pozornost příbalovému letáku v krabičkách WOBENZYM. O případných nežádoucích účincích se informujte také u lékárníka nebo ošetřujícího lékaře. Kdo chce získat podrobnější informace o systémové enzymoterapii, může napsat na adresu: Sekce enzymoterapie Společnosti všeobecného lékařství České lékařské společnosti J. E. Purkyně, Uhříněveská 448, 252 43 Průhonice. Tel.: 02/6775 0003-4, 6775 0997-8, Fax: 02/6775 1148, Internetová adresa: www.mucos.cz